

Birleşik Arap Emirlikleri 2006

Murat Yeşiltaş*

Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) ilk Devlet Başkanı olan ve bu görevi Kasım 2004'e kadar sürdüren Şeyh Zayed bin Sultan El-Nahyan'ın ölümünün ardından 2005 yılında dengeli ve istikrarlı bir dış politika yürüten yeni Devlet Başkanı Şeyh Halife bin Zayed El-Nahyan, 2006'da da izlemiş olduğu dış politikada söz konusu sürekliliği koruyarak sorunların diyalog ve diplomasi yoluyla çözülmesi, iç işlerine karışılmaması ve uluslararası kurumların sorunların çözümünde desteklenmesi ve etkin bir şekilde devreye sokulmasını içeren bir anlayış benimsemiştir. Diğer taraftan Körfez bölgesinde ve geniş Arap coğrafyasında yer alan ülkelerle de aynı anlayış çerçevesinde ilişki kuran BAE, söz konusu ülkeler ile yakın bir işbirliği içerisinde hareket ederek, sıkı bağ kurmaya gayret göstermiştir. Söz konusu dış politika prensipleri, spesifik olarak BAE'nin yakın kara havzasında bulu-

Resmî Adı	Birleşik Arap Emirlikleri
Başkent	Abu Dabi
Yüzölçümü	82.880 km ²
Nüfus	4.444.011
GSMH	129,5 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Federatif Emirlik
Devlet Başkanı	Şeyh Halife Bin Zayid El-Nahyan
Dışişleri Bakanı	Şeyh Abdullah Bin El-Nahyan
Türkiye Büyükelçisi	Halid Ghanim El-Gaith
Askeri Harcamalar/ GSMH	% 3,1
Asker Sayısı	50,500 (2002)
Etnik Yapı	
Arap	% 50
Güney Asyalı	% 42
Diğer	% 8
Dini Yapı	
İslam	% 76
Hristiyan	% 11
Diğer	% 13
Petrol Üretimi	2.540.000 varil/gün
Petrol Tüketimi	400.000 varil/gün
İhracat	142,5 milyar dolar
İthalat	86,11 milyar dolar

* Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Öğrencisi

nan Körfez İşbirliği Konseyi'ne (KİK) üye olan Kuveyt, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar ve Umman'ı da kapsayan bir bölge içinde hayata geçirilmeye çalışılmış ve bu ülkelerle olan ilişkilere ayrı bir önem verilmiştir. BAE, KİK'in, bölgede ortaya çıkan sorunlara ilişkin müzakerelere yeri ve çözüm noktası olarak alternatif bir merkezi örgüt şeklinde ortaya çıkmasına çaba sarf ederek, örgütü daha fazla etkin ve aktif hale getirmeye çalışmıştır. 2006 yılında BAE için dikkat çeken en önemli konu, bölgesel sorunlara ilişkin daha fazla inisiyatif alma isteği ve Devlet Başkanı El-Nahyan'ın sık sık bölge içi ve bölge dışı resmi ziyarette bulunması olmuştur.

Birleşik Arap Emirliklerinde 2006 yılında yaşanan ilk gelişmelerden biri Devlet Başkan yardımcısı ve Başbakan olan El-Maktum'un ölümü olmuştur. El-Maktum'un ölümü üzerine ülkede 40 gün yas ilan edilirken, ülke tarihinde önemli bir kişilik olması nedeniyle bölge ve bölge dışından birçok ülkenin liderlerinden El-Maktum'un ölümünden dolayı büyük üzüntü duyulduğu dile getirilmiştir.¹ 5 Ocak'ta yapılan cenaze törenine birçok ülke lideri katılırken, Türkiye adında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'da törende yer almıştır. Maktum'un ölümünün ardından ise Başbakanlık ve Devlet Başkanı yardımcılığına Maktum'un kardeşi olan ve BAE Savunma Bakanlığı yapan Raşid El-Maktum getirilmiştir.²

BAE yılın ilk yarısı daha yoğun olmak üzere Ortadoğu ve Körfez ülkeleri ile yoğun bir diplomasi trafiği yürüttü. Söz konusu ziyaretler daha çok Irak'ta yaşanan istikrarsızlık başta olmak üzere, Filistin sorunu, İsrail'in Lübnan saldırısı ve İran'ın nükleer teknolojiye ilişkin yürütmüş olduğu çalışmaların başta Körfez olmak üzere Ortadoğu'da bir istikrarsızlığa sebep olmasını önlemeye yönelik diplomatik görüşmeler niteliğini taşıyordu. Bunun yanı sıra ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve BAE ile diğer ülkeler arasında ticaret hacminin arttırılmasına yönelik ziyaretler de yoğun bir şekilde ülke gündemini işgal etti. Öte yandan bölge dışında yer alan ülkelerle yürütülen diplomasiye de oldukça önem verildi. Nitekim bu bağlamda ilk ziyaretlerinden birini El-Nahyan Fransa'ya yaptı. El-Nahyan'ın 21 Ocak'ta gerçekleştirmiş olduğu Paris ziyareti iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi açısından oldukça önemliydi. Ziyarette Chirac ile görüşen El-Nahyan'ın günde-

¹ "Vice President of UAE Al-Maktoum Is Dead", *Arab News*, 5 January 2006

² "Dubai Ruler Becomes UAE Vice President, Prime Minister", *Arab News*, 6 January 2006

minde, Filistin sorunu, Irak'ta yaşanan çatışma ortamı ve İran'ın nükleer teknolojiye ilişkin çabalarının muhtemel sonuçları yer alırken, Ortadoğu'nun istikrara kavuşması için Fransa'nın daha güçlü inisiyatif alması gerektiğini vurgulamıştır.³

2006'da BAE dış politikasında en önemli gündem maddelerinin başında Filistin-İsrail barış süreci yer aldı. Bu bağlamda Ocak ayının ilk günlerinde Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas BAE'yi ziyaret ederek, Devlet Başkanı El-Nahyan ile Ortadoğu'daki genel sorunlar ve 25 Ocak'ta yapılacak Filistin seçimleri hakkında görüş alış verişinde bulundu. El-Nahyan, görüşme sırasında İsrail'in Filistin halkına yönelik "acımasız tutumundan" vazgeçmesi gerektiğini belirtirken, bağımsız bir Filistin devletinin kurulması için uluslararası hukuka uygun bir davranış sergilenmesi ve bunun için de öncelikle Filistin halkının "birlik içinde hareket etmesinin" zorunlu olduğunu vurguladı.⁴ 27 Şubat'ta ise Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek Körfez turu çerçevesinde BAE'ye gerçekleştirmiş olduğu ziyaret sırasında El-Nahyan ile görüştü ve görüşmede iki ülke lideri Körfez bölgesinde barış ve istikrarın sağlanmasının hayati önemde olduğunu vurguladı.⁵ Ziyaret çerçevesinde iki ülke ticaret ortaklığının geliştirilmesinin önemine dikkat çekerken, ticaretin artırılmasının için gerekli adımların atılması kararlaştırıldı.

Ortadoğu'da Irak'ta yaşanan istikrarsız ortamdan gerek ekonomik gerekse siyasi olarak etkilenen BAE, bölgenin öncelikli sorunu olarak söz konusu istikrarsızlığı görmüştür. Nitekim bu yönde 3 Haziran'da Irak Başbakanı Nuri El-Maliki'nin iki günlük BAE ziyareti, El-Nahyan'ın bu konudaki fikirlerini dile getirmesi için bir fırsat niteliğini taşıdı. Görüşme sırasında Irak'ta kurulan hükümete desteklerinin süreceğini belirten El-Nahyan, aynı zamanda ülkenin istikrar ve güvenliğe kavuşması için BAE yönetimin her türlü imkânı sağlayacağını ifade etti.⁶ Ayrıca Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması gerektiğini savunan El-Nahyan, Irak'ta bütün etnik ve dini grupların temsil edil-

³ "Mohammad meets Chirac", *Gulf News*, 21 January 2006

⁴ "Mohammed bin Zayed Receives Abu Mazen", *United Arab Emirate News Agency (WAM)*, 1 January 2006; "Abu Mazen thanks UAE for support", *WAM*, 1 January 2006

⁵ "Peace and stability in region vital, say UAE and Egypt", *Gulf News*, 27 February 2006

⁶ "Iraqi Premier drums up support for reconciliation effort", *WAM*, 3 July 2006

diği bir yönetim anlayışının benimsenmesinin, ülkede istikrar ve güvenliğin oluşmasına çok önemli katkı sağlayacağını belirtti. Maliki'nin ardından aynı ay içerisinde bir başka ziyaret ise Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari tarafından yapıldı. 6 Haziran'da BAE'ye gelen Zebari, Başkan Yardımcısı ve Başbakan olan El-Maktum ile görüştü. Zebari'nin Irak ile ilgili son gelişmeleri anlattığı görüşme, çerçevesinde⁷ El-Maktum da, Irak'ta istikrar ve güvenliğin sağlanması başta olmak üzere BAE yatırımlarının genişletilmesi ve Irak'ın yeniden inşası için ülke olarak bütün imkânlarını kullanacaklarını ifade ederken, Zebari de bu yaklaşımın bölge ülkelerinin bütünü tarafından paylaşılması halinde, Irak'ın yeniden toparlanma ve istikrara kavuşma yönünde büyük bir yol kat edeceğini ifade etti.⁸ 27 Haziran'da Ürdün Kralı Abdullah'ı ağırlayan BAE yönetimi iki ülke arasında karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi için gerekli adımların atılması gerektiğini vurguladı.⁹ Ayrıca iki ülke yetkililerinin görüşmeleri çerçevesinde Arap coğrafyasında yer alan problemler ele alınırken, özellikle Irak'a ilişkin mevcut istikrarsızlığının "ancak bölge ülkelerinin ortak hareket etmesi ile aşılabileceği" dile getirildi.¹⁰

Diğer taraftan Körfez bölgesinde İran'ın izlemiş olduğu politikardan ötürü zaman zaman endişe duyan BAE, bu ülkenin özellikle nükleer enerjiye sahip olması konusunda yürütmüş olduğu çalışmalara; "her ülkenin barışçıl amaçlı nükleer teknolojiye ulaşma hakkı vardır", şeklinde bir politika anlayışı çerçevesinde yaklaşarak karşı çıkmasa da, İran'ın sahip olması mümkün olan nükleer silahın bölgeyi istikrarsızlaştıracağını savunarak, Tahran'ın bu çalışmalarından dolayı Körfez bölgesine çevre açısından zarar verdiğini dile getirdi. BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah Bin El-Nahyan'ın Temmuz ayındaki Tahran ziyaretinde Ahmedinejad ile görüşmesi ise söz konusu kaygıların dile getirilmesi için bir fırsat niteliğini taşıyordu. Bunun yanı sıra görüşme çerçevesinde, İran ile Körfez'de yer alan adalarla ilgili sorunun Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesinden yana olduğunu tekrar dile getiren Abdullah, bu yöndeki politikalarını Tahran yönetimine kabul ettiremedi. İran'ın nükleer çalışmalar konusunda Avrupa ile müzakereleri yürüten başmüzakerecisi Ali Laricani'nin 3 Ma-

⁷ "UAE reiterates commitment to support Iraq", **UEA Interact**, 6 June 2006

⁸ "Muhammed received Zebari", **Gulf News**, 6 June 2006

⁹ "Khalifa, Mohammad receive Abdullah", **Gulf News**, 6 June 2006

¹⁰ "Mohammad hold talks with Abdullah", **Gulf News**, 28 June 2006, Khalifa and Abdullah review ways to boost ties", **Gulf News**, 27 June 2006

yıs'taki BAE ziyareti ise nükleer soruna ilişkin BAE yönetimin kaygılarını giderilmesi ve iki ülkenin tekrar görüş alışverişinde bulunmaları konusunda olumlu bir adım oldu. Laricani, Emir El-Nahyan ile görüşmesi çerçevesinde İran olarak bölgedeki ülkelerin barış ve istikrar içinde kalkınmalarını desteklediklerini ifade ederek, nükleer enerjiye ilişkin çalışmalarının buna katkı sağlayacağını savundu. El-Nahyan ise, İran'ın barışçıl amaçlar çerçevesinde nükleer enerjiye sahip olmasının "kendileri açısından bir problem teşkil etmediğini", ancak bunun bir nükleer silahlanmaya sebep olması halinde Ortadoğu ve özellikle Körfez ülkeleri için istikrarsızlık ve güvensizlik kaynağı ortaya çıkaracağını belirtti.¹¹

İran'ın nükleer faaliyetlerinin yanı sıra BAE yönetimi, İsrail ve Filistin arasında süren çatışmalardan da büyük kaygı duymuş, İsrail'in Lübnan'a yönelik Temmuz ayındaki saldırısının bölge içinde meydana getirdiği istikrarsızlığı gidermek ve savaşın ortaya çıkardığı yıkımı düzeltmek için Lübnan'a ekonomik yardımlarda bulunmuş ve krizin sonlanması için aktif olarak politika yürütmüştür. Nitekim bu yönde Lübnan'a ilk insani yardım gönderen ülkelerin başında da BAE gelmiştir. İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırılarını, "Lübnan'ın bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne yapılmış çirkin bir saldırı" olarak nitelendirerek şiddetle kınayan BAE, bu yönde Ağustos ayında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden çıkan ve Lübnan ile İsrail arasında ateşkes öngören 1701 sayılı kararı desteklemiştir. Aynı zamanda BAE yönetimi daha önce Lübnan'ın bağımsızlığını ve güvenliğini garanti altına alan 1559 ve 1680 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararlarının uygulanması için uluslararası kamuoyunun yapıcı katkıda bulunması gerektiğini savunmuştur.

Diğer taraftan Dışişleri Bakanı Abdullah sivillere yönelik saldırıları; "korkunç bir cinayet" olarak tanımlayarak, İsrail'e olan tepkisini açığa vurmuştur. Ağustos ayının başında ise BAE, uluslararası kamuoyunun saldırı karşısında göstermiş olduğu tepkisiz tutumunu eleştirmiş ve uluslararası kamuoyunu geç harekete geçmekle suçlamıştır. Resmi olarak Başkan Yardımcısı El-Maktum'un yaptığı açıklama ile de BAE, İsrail'in saldırısının "Hizbullah'a yönelik bir saldırı değil, Lübnan halkının bütününe yapılan bir saldırı olarak" nitelmiştir. Bu yönde 7 Ağustos'ta Dışişleri Bakanı Abdullah, Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta gerçekleştirilen olağanüstü Arap Dışişleri Bakanları toplantı-

¹¹ "UEA urges Iran to ensure peace", *Gulf News*, 3 May 2006

sına katılmış ve toplantıda Arap ülkelerinin kriz konusunda ortak bir tavır sergilemesi gerektiğini dile getirerek, özellikle uluslararası toplumun bu konuda Lübnan'a destek sağlaması ve bir an önce ateşkes sağlanması yönünde İsrail'e baskı yapılması gerektiğini vurgulamıştır.¹² Aynı tarihte Devlet Başkanı El-Nahyan Lübnan Başbakanına bir mektup göndererek; "BAE devleti ve halkı olarak Lübnan'ın her zaman destekçisi olacağını" ifade etmiştir.¹³

Ateşkesin ilan edildiği Ağustos ayından itibaren BAE Lübnan'a ilk ekonomik yardım yapan ülkelerin başında gelmiş ve özellikle diğer ülkelerden gelecek yardımların sağlıklı bir şekilde Lübnan halkına ulaşması için aktif bir şekilde çalışmıştır. Arap Ligi'nin Ağustos'un son haftasında Kahire'de yaptığı olağanüstü toplantısında ise Dışişleri Bakanı Abdullah, BM'nin ateşkes için almış olduğu 1701 sayılı Güvenlik Konseyi kararının sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi ve kalıcı bir barışın sağlanması için Arap ülkelerinin Lübnan'ın savaştan doğan zararlarını bir an önce gidermesi gerektiğini dile getirmiştir. Bu çerçevede BAE, İsrail'in Güney Lübnan'dan çekilmesinin ardından bölgeye yönelik 50 milyon dolarlık bir yardım paketinin Lübnan'a verileceği açıklanmıştır.

Bölgesel diplomasi bağlamında karşılıklı ziyaretlere önem veren BAE Devlet Başkanı El-Nahyan, 6 Şubat'ta Kuveyt'i ziyaret etmiştir. Söz konusu ziyaret çerçevesinde Kuveyt'in yeni Emiri Şeyh El-Sabah ile görüşen El-Nahyan, iki ülke ilişkilerinin yeni dönemde daha kuvvetli olması için yeni yatırım alanlarının hayata geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.¹⁴ Şubat ayını BAE için önemli kılan bir başka gelişme ise Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın ülkeyi ziyaret etmesi olmuştur. 6 Şubat'ta gerçekleşen ziyaret sırasında Devlet Başkanı El-Nahyan ve Başkan Yardımcısı El-Maktum ile görüşen Annan, Ortadoğu barış süreci, Irak'ta yaşanan son gelişmeler, bölge istikrarı ve güvenliğini kapsayan bir dizi görüş alışverişinde bulunmuştur. El-Maktum yaptığı açıklamada, bölgede istikrar ve güvenliğin sağlanması için uluslararası işbirliğinin önemine dikkat çekerek, "özgürlük ve eşitliğin bütün uluslarının aynı oranda hakkı olduğunu" belirtmiştir. Ayrıca ziyaret çerçevesinde Annan'a, 2004 yılında ölen BAE Devlet

¹² "Shaikh Abdullah arrives in Beirut", *Gulf News*, 7 August 2006; "Abdullah hopes for positive response", *Gulf News*, 8 August 2006

¹³ "Khalifa receives letter from Lebanese PM", *Gulf News*, 8 August 2006

¹⁴ "Khalifa congratulates Emir of Kuwait", *WAM*, 6 February 2006

Başkanı anısına düzenlenen Uluslararası Çevre Ödülü takdim edilmiştir. Annan söz konusu ödülünden dolayı teşekkür ederken, “bu ödülün bölgede çevrenin korunmasına ve kamu sağlığına faydalı olacağını” belirtmiştir.¹⁵ Bir başka gelişme ise 17 Şubat’ta, BAE ile Kazakistan arasında iki ülke enerji ve endüstriyel altyapı alanında karşılıklı işbirliği içinde hareket edeceklerini içeren bir anlaşma imzalamaları olmuştur. Ayrıca yapılan anlaşma ile BAE’nin Kazakistan’ın başkenti Astana’da sağlık yatırımı yapması da kararlaştırılmıştır.¹⁶

Yine bölgesel ilişkileri üst düzeye çıkarması bakımından 4 Mayıs’ta BAE ile Cezayir arasında imzalanan anlaşma ile iki ülke özellikle ekonomi, yatırım ve kaçakçılık ile mücadele konusunda anlaşmaya vardılar. 22 Mayıs’ta ise Afganistan devlet başkanı Hamid Karzai iki günlük bir ziyaret çerçevesinde BAE’ye geldi. Ziyaret çerçevesinde görüşmelerde bulunan iki devlet başkanı, başta Ortadoğu’da yer alan problemler olmak üzere küresel sorunlara ilişkin görüş alışverişinde bulundular. Görüşmenin en somut yanı ise, iki ülke arasında karşılıklı ilişkilerin artırılması ve BAE’nin Afganistan’a yönelik özellikle alt yapı ve ticari yatırımlarının başlatılmasına ilişkin adım atılması ve bu bağlamda Abu Dabi yönetiminin 30 milyon dolarlık bir altyapı yatırımı için Afgan yönetimine karşılıksız ekonomik yardım vermesiydi.¹⁷ Öte yandan El-Nahyan görüşmede Afganistan’da güvenlik, istikrar ve kalkınmanın sağlanması için BAE olarak tüm desteklerini vereceklerini belirtti.¹⁸

Mayıs ve Haziran aylarında ise BAE özellikle bölge dışında yoğun bir diplomasi trafiği yürüttü. Bu yönde ilk adım 13 Mayıs’ta İngiltere’nin başkenti Londra’da BAE ile İngiltere arasında “suçluların iadesine” ilişkin üç anlaşmanın imzalanması ile atıldı. Anlaşma çerçevesinde iki ülke “ticari, sivil ve cezai durumlara ilişkin işlenen suçlarda, suçluların karşılıklı iade edilmesi” kararı alırken, bu konularda ortak hareket edeceklerini beyan ettiler.¹⁹ 14 Haziran’da ise Güney

¹⁵ “Vice President Receives Anan”, **WAM**, 6 February 2006

¹⁶ “UAE and Kazakhstan boost joint projects”, **Gulf News**, 17 February 2006

¹⁷ “Karzai’s UAE visit to start on Monday”, **Gulf News**, 18 May 2006; “Karzai arrives today on two-day visit to UAE”, **Gulf News**, 22 May 2006

¹⁸ “Khalifa and Mohammad hold talks with Afghan President”, **Gulf News**, 23 May 2006

¹⁹ “UAE and Britian signed extradition agreement”, **WAM**, 13 May 2006; UK, “UAE sign two extradition and legal assistance treaties”, **UEA Interact**, 13 May 2006

Kore'ye resmi bir ziyarette bulunan El-Nahyan burada Başkan Roh Moo-hyun ile görüştü. El-Nahyan, ziyaret ile ilgili olarak, "iki ülke arasındaki dostluğun pekiştiğini belirterek", ilişkilerin artırılması yönünde daha fazla adım atılacağını ve ileriye dönük bir ticaret anlaşması imzalayacaklarını açıkladı.²⁰

Haziran ayının BAE için en önemli gündem maddelerinden bir diğerini ise Körfez İşbirliği Örgütünün kuruluşunun 25. yılında yapılan zirveye ev sahipliği yapması oldu. BAE'nin, dönem başkanlığı nedeniyle ev sahipliğini yaptığı zirvenin gündem maddelerinin başında ise İran ile BAE arasında problem olmaya devam eden adalar sorunu yer almaktaydı. Diğer taraftan, Ortadoğu'da yaşanan istikrarsızlık, Ortadoğu barış süreci bağlamında Filistin meselesi ve İran'ın nükleer faaliyetleri de teşkilatın tartışma gündeminde yer almıştır.²¹ Tüm bu sorunların yanı sıra zirvenin gündemi arasında örgüt üyelerinin ekonomik entegrasyonlarının yanı sıra Avrupa Birliği gibi büyük örgütlenmeler ile ekonomik ve siyasi alanda sıkı işbirliğinin artırılması da yer almıştır. Örgütün yakın dönemde Körfez ülkeleri için planladığı en önemli girişim ise; "ekonomik vatandaşlık" ve "körfez vatandaşlığı"nın geliştirilmesi ile komşu ülkeler ile entegrasyonu daha rahat sağlamak ve böylece ortak parasal bir birliğin önünü açmak yönünde aldığı karar oldu. KİK'in 4 Haziran'da gerçekleştirilen Zirvesi'nde özellikle İran'ın nükleer sonuna ilişkin "diplomatik çözüm" önerilirken, Tahran'ın nükleer tesis çalışmalarının Körfez bölgesinde çevreye vereceği muhtemel zararın ise "kayı verici" olduğu belirtildi.²² Diğer taraftan toplantı sonucunda yayınlanan sonuç bildirisinde örgüte üye ülkeler ile Avrupa Birliği arasında serbest ticaret anlaşması yapılacağı belirtildi. Zirvede dönem başkanı olarak konuşan BAE Dışişleri Bakanı Abdullah, terörizmin bölge için ciddi bir tehdit olduğunu belirterek, ortak hareket edilmesi halinde bu tehdidin ortadan kaldırılabileceğini ifade etti.

Yine Haziran ayı içerisinde Dışişleri Bakanı Abdullah Umman'a resmi bir ziyarette bulundu. 12 Haziran'da gerçekleşen ziyaret çerçevesinde Sultan Kabus ile görüşen Abdullah, iki ülke ilişkilerin tarihsel

²⁰ "Mohammad arrives South Korea", **WAM**, 14 June 2006

²¹ Mariam Al Hakem, "Iran to top agenda of GCC ministers' meeting", **Gulf News**, 2 June 2006

²² "GCC and Arab states 'deeply concerned' by Iran nuke crisis", **WAM**, 4 June 2006

sürekliliğine dikkat çekerek, ekonomik ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesinin oldukça önemli olduğunun altını çizdi. Ziyaret çerçevesinde atılan en somut adım ise, özellikle Umman vatandaşlarının BAE’de çalışmalarına ilişkin şartların esnetildiği bir anlaşmanın imzalanmış olmasıydı.²³

4 Temmuz’da Irak Başbakanı Maliki’yi ikinci kez ağırlayan Devlet Başkanı El-Nahyan, Irak’a yönelik istikrar, barış ve güvenliği sağlanması için daha önce ifade ettikleri politikaları üzerinde tekrar durarak, bu konuda BAE olarak Irak’a her türlü desteği sonuna kadar sağlayacaklarını yineledi. Maliki de bu tutumundan dolayı BAE ve halkına şükranlarını sunduğu belirtti.²⁴ Temmuz ayı boyunca Devlet Başkanı El-Nahyan ayrıca diplomatik temaslar çerçevesinde üç ülkeye resmi ziyaretlerde bulundu. Bunlardan ilkinin 16 Temmuz’da Mısır’a yaptı. Ziyaretin İsrail-Lübnan savaşına denk gelmesi ise görüşmenin önemini daha da arttırdı. Öte yandan Mısır ziyareti iki ülkenin ilişkilerini geliştirmesi ve Ortadoğu’daki sorunlara ilişkin görüş alışverişinde bulunmaları bakımından da ayrıca önem taşımaktaydı. Mısır Devlet Başkanı Mübarek ile görüşmesinde El-Nahyan özellikle İsrail’in Lübnan’a yönelik saldırılarının bir an önce durdurulması ve ateşkes yapılmasını isterken, BM’nin acilen devreye girmesi gerektiğini ifade etti. Ayrıca iki lider görüşme sonrasında yaptıkları açıklamada Irak’taki iç çatışmalara dikkat çekerek bu ülkenin bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün ve istikrarın sağlanması için bölge ülkelerinin ortak bir tavır benimsemesi gerektiğini dile getirdiler. Filistin sorununa ilişkin görüşlerini de açıklayan iki lider, “Filistin’in başkenti Kudüs olan bir devlet” olarak bağımsızlığının sağlanması gerektiğini ifade ederken, İran’ın nükleer çalışmalarına ilişkin de bölgede istikrar ve güvenliğini tehlikeye atacak girişimlerden kaçınılması gerektiğini belirttiler. Mısır Devlet Başkanı Mübarek, İran ile BAE arasında çözüme kavuşmayan adalar sorununun da karşılıklı müzakereler yoluyla halledilmesi gerektiğini, aksi takdirde bunun çözüm yolunun Uluslararası Adalet Divanı olduğunu ve bunu Tahran yönetiminin kabul etmesi gerektiğini ifade ederek, böylece soruna ilişkin BAE yönetiminin tezini desteklediğini açıklamış oldu.²⁵

²³ Mohammad’s Oman visit to boost bilateral ties”, *Gulf News*, 12 June 2006

²⁴ “UAE vows to support Iraq till it achieves stability, security”, *WAM*, 4 July 2006

²⁵ “Khalifa orders building of complete city in Egypt”, *WAM*, 16 July 2006

El-Nahyan'ın Temmuz ayındaki ikinci ziyareti Fransa'ya idi. 21 Temmuz'da, 2006 yılı içinde ikinci kez Fransa'ya ziyarette bulunan BAE Emiri Cumhurbaşkanı Chirac ile görüştü. Gündemde yer alan konular arasında öncelikli olarak İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırısı yer alırken, El-Nahyan söz konusu saldırının bir an önce sonlandırılması için BM'nin aktif bir tavır alması gerektiğini dile getirdi ve Lübnan'ın bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı duyulmasının "uluslararası toplumun da bir sorumluluğu" olduğunu savundu. İki lider Lübnan'a insani yardım ulaştırılması ve bunun önündeki engellerin kaldırılması için çaba sarf edeceklerini vurguladı. Ayrıca görüşme çerçevesinde iki ülke arasında daha önceden devam eden yatırımların önemine dikkat çekilerek, özellikle ekonomi, ticaret, bilim ve teknoloji alanları başta olmak üzere, projelerin geliştirilmesinin ikili ilişkiler açısından önemli olduğu vurgulandı.²⁶ El-Nahyan'ın üçüncü ziyareti ise Fas'a yönelikti. Söz konusu ziyaret çerçevesinde Fas Kralı ile görüşen El-Nahyan iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi için daha önemli adımların atılacağını açıkladı.

2006'da BAE'nin bölgesel dış politikası açısından yaşanan önemli bir gelişme de, Suudi Arabistan'la, Katar'dan BAE'ye uzanacak doğalgaz boru hattı konusunda yaşanan anlaşmazlık olmuştur.²⁷ BAE, Umman ve Katar'ı birbirine bağlayacak ve 3,5 milyar dolara mal olacak 'Dolphin' Projesi ile enerji üretimlerinin büyük bir bölümünü gazla gerçekleştirmeyi ve yakın gelecekte gaz üretiminin yetersiz kalacağı nedeniyle artan doğal gaz ihtiyacının Katar'dan karşılamayı planlamıştı. Suudi yönetimi 1974'de yapılan anlaşma çerçevesinde BAE ile aralarında belirlenen sınırların söz konusu proje ile ihlal edildiğini iddia ederek projenin devam etmesi konusunda engel olmaya çalışırken, projenin büyük bir kısmının tamamlanmış olması, Suudi yönetimini bu konuda geri adım atmasına neden oldu. Dolphin Enerji tarafından yapılan açıklama ile projenin önünde her hangi bir engel olmadığı açıklandı ve böylece sorun çözüldü.²⁸

²⁶ "Sovereignty of Lebanon 'should be maintained'", **WAM**, 21 July 2006; "Khalifa, Chirac pres world powers on immediate ceasefire", **Gulf News**, 21 July 2006

²⁷ "Dolphin Dynamics: Saudi Arabia Threatens Emirate Gas Feed in Land Dispute", <http://www.globalinsight.com/SDA/SDADetail6339.htm> (Erişim Tarihi, 11.07.2007)

²⁸ "Saudi officials remain silent over Dolphin pipeline issue", **Gulf News**, 12 July 2006; "Qatar unaware of Saudi objection to Dolphin project", **Gulf News**, 13 July 2006, "Dolphin Energy Press Statement", http://www.dolphinenergy.com/press_news_rel_july_11_06.html, (Erişim Tarihi 11.07.2007)

9 Eylül'de Küba'nın başkenti Havana'da düzenlenen Bağlantısızlar Hareketi (Non-Aligned Movement) zirvesine katılan Dışişleri Bakanı Abdullah Abdullah, Bağlantısızlar Hareketinin yeni ekonomik ve politik gelişmelere ayak uydurabilmesi için örgütün bir "reformasyon sürecine" girmesi gerektiğini dile getirdi ve özellikle BM'de coğrafi temsil kabiliyetinin realiteye uygun bir hale getirilmesi için örgüte üye ülkelerin birlikte çalışılması gerektiğini savundu.²⁹

2005 yılında olduğu gibi 2006'da da BAE terörle mücadele konusunda oldukça aktif bir politika izledi. Bu bağlamda özellikle sorunların barışçıl yollarla çözülmesinin kaynağı olarak gördüğü uluslararası örgüt ve kurumlara, terör konusunda "herkesin uzlaşabileceği bir tanımının" ortaya çıkarılması yönünde sık sık çağrılarda bulundu. Söz konusu politikasının bir sonucu olarak yapılan terör faaliyetlerini sürekli kınadı. Hindistan'ın Bombay şehrinde Temmuz ayında yapılan ve 183 kişinin ölmesiyle sonuçlanan saldırının hemen ardından bir açıklama yapan Dışişleri Bakanı Abdullah, saldırının çirkinliğine işaret ederek, bunun "insanlığa karşı işlenmiş bir suç" olduğunu dile getirdi.

Bölge ülkeleri ile karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine oldukça önem veren BAE yönetimi 18 Aralık'ta Suriye Devlet Başkanı Esad'ı ağırladı. Söz konusu ziyaret çerçevesinde Esad ile görüşmesinde El-Nahyan, Suriye ile aralarındaki ilişkilere "çok önem verdiklerini" ifade ederek, ekonomik, ticari ve yatırım ilişkilerinin artırılması gerektiğini vurguladı ve bu yönde olumlu adımların atılacağını kaydetti.³⁰ Aralık ayının diğer gelişmelerinden biri ise KİK'in Riyad'da yapmış olduğu zirve idi. Zirvede özellikle BAE ile İran arasında süren adalar sorununun barışçı bir şekilde ve müzakere yoluyla çözülmesi gerektiği vurgulanırken, BAE'nin bu konudaki hukuksal haklarının tekrar altı çizildi. Öte yandan Ortadoğu'da yaşanan son gelişmeler çerçevesinde "barış ve istikrarın" bölge için hayati önemde olduğu ifade edilirken, zirvenin sonuç bildirgesinde "İrak'ın toprak bütünlüğünün korunması" gerektiği, İran'ın nükleer çalışmalarının bölgede bir krize dönüştürülmemesi ve İsrail'in Filistin'e yönelik sert tutumundan vazgeçmesi gerektiği belirtildi.³¹ Zirvenin en önemli sonuçlarından biri ise KİK'e üye altı ülkenin barışçıl amaçlı nükleer çalışmalara başlaması

²⁹ "UAE calls for reform of Non-Aligned Movement", *Gulf News*, 18 September 2006

³⁰ "Khalifa and Bashar agree to boost bilateral ties" *Gulf News*, 18 December 2006

³¹ "Call for peace and security in region", *WAM*, 11 December 2006;

yönünde gelecek dönemlerde ciddi adımların atılacağına açıklanması oldu.³² Sonuç bildirgesinde nükleer enerjiye ilişkin olarak, “Ortadoğu’da yaşanan istikrarsız gelişmelerin özellikle petrol ve doğalgaz sektörünün geleceği konusunda bir belirsizlik ortaya çıkardığı” belirtilerek, barışçıl amaçlar çerçevesinde kurulacak nükleer tesislerin söz konusu belirsizlikleri giderme noktasında önemli katkı sağlayacağı ifade edildi.³³ 19 Aralık’ta BAE İngiltere Başbakanı Tony Blair’i ağırladı. 30 yıl sonra bir İngiliz başbakanı olarak BAE’ye gelen Blair, ziyaret sebebinin Ortadoğu’da barışın nasıl sağlanacağı üzerinde müzakerelerde bulunmak olduğunu açıkladı ve BAE’nin özellikle Filistin-İsrail barış sürecine ilişkin katkılarını önemsediklerini ifade etti.³⁴

Ülke tarihi açısından en önemli gelişmelerden biri ise 2006 yılının sonunda yaşandı. 16-20 Aralık tarihleri arasında BAE’de, ne yasa- ma ne de yürütme yetkisi bulunmayan 40 üyeli Federal Konsey’in 20 üyesini belirlemek için ilk kez seçim yapıldı. 4 milyon nüfuslu BAE’de seçmen niteliğini taşıyan 800 bin kişi bulursa da, seçimde sadece emirlikler tarafından seçilen 6.689 kişi oy kullanabildi.³⁵ Kadınların da oy kullanabildiği seçimlerde toplam 14 kadın Federal Konsey için aday olurken, yapılan seçim sonucunda kadın adaylardan sadece biri meclise girmeye hak kazanırken, bu ülke tarihi açısından da bir ilk olarak tarihe geçti.³⁶ Söz konusu seçim gecikmiş bir seçim olsa da ülke tarihi açısından oldukça önemli bir gelişme olarak yorumlandı. Yönetim tarafından yapılan açıklamada ise 2010 yılında tüm vatandaşların oy kullanabileceği açıklandı.³⁷

³² “GCC seks nuclear energy”, *Gulf News*, 11 December 2006

³³ “Nuclear energy to power growth”, *Gulf News*, 12 December 2006

³⁴ “Blair taps UAE ruling elites for ideas on resolving Palestinian-Israeli crisis”, *Daily Star Regional*, 20 December 2006, “Blair calls for tolerance on UAE visit”, *Middle East Times*, 19 December 2006, “No questions for Blair during Dubai trip”, *Gulf News*, 19 December 2006

³⁵ “BAE’de ‘seçilmiş seçmenlerin’ seçimi”, *Radikal Gazetesi*, 12 Aralık 2006

³⁶ “Woman wins seats in FNC”, *Gulf News*, 17 December 2006

³⁷ “Dubai votes in FNC polls”, *Gulf News*, 18 December 2006, “BAE’de ilk kez seçim yapılacak”, *Zaman Gazetesi*, 15 Aralık 2006

Kronoloji Birleşik Arap Emirlikleri 2006

- 21 Ocak:** Devlet Başkanı El-Nahyan Fransa'ya bir ziyaret gerçekleştirdi.
- 27 Şubat:** Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek resmi bir ziyaret için BAE'ye geldi.
- 4 Haziran:** BAE, KİK zirvesine ev sahipliği yaptı.
- 21 Temmuz:** El-Nahyan ikinci kez Fransa'ya resmi bir ziyaret yaptı.
- 7 Ağustos:** Dışişleri Bakanı Abdullah, Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta gerçekleştirilen olağanüstü Arap Dışişleri Bakanları toplantısına katıldı.
- 9 Eylül:** Dışişleri Bakanı Abdullah Küba'nın başkenti Havana'da düzenlenen Bağılantısızlar Hareketi (Non-Aligned Movement) zirvesine katıldı.
- 19 Aralık:** İngiltere Başbakanı Tony Blair, BAE'ye resmi bir ziyarette bulundu.
- 16-20 Aralık:** BAE'de sınırlı da olsa ülke tarihinin ilk seçimleri yapıldı.